

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IESE ÎN FIECARE ZI.

Pe un an 12 flor., pe șase luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.
România și străinătate:
Pe an 36 fr., pe șase luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

ANULU XLVII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Sorisorii nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămit.

N^{R.} 195.

Mercuri 17 (29) Octomvre

1884.

Brașov în 16 (28) Octomvre.

Unul din amicii foicei noastre, multu îngrijat de cauza noastră națională, care dorește să-o vedă apărută pretutindeni și în totu modul posibil, ni-a adresat o scrisore, în care dice între altele:

„Așteptam cu nerăbdare ca deputații noștri naționali din Bănătu și Țera unghurească, căți se află în dicta ungară, să dea unu semn de viață; speram că voru prezenta și ei unu răspuns separat la mesagiulu tronului. Să ne credeți că tăcerea lor e descurăgiătoare pentru noi. Prea multă prudență... Noi vă rugăm, d-le Redactoru, deca credeți oportunu, a ne lumina în acestu punctu prin „Gazeta”, ale cărei principie și modul de a vedea ni-lu însușim întru tôte...”

Mărturisim, că și noi am fost în aceeași situațiune ca și scriitorulu rëndurilor de mai sus. Și noi am așteptat ca deputații de partidă națională română, mulți puțin căți sunt, să-și ridice vocea cu ocașiunea desbaterei adresei în apărarea cauzei Românilor asupra și am datu espresiune acestei așteptări în revista noastră dela 11 Octomvre st. n.

Așteptările noastre nu s’au împlinit până în momentul de față. Desbaterea adresei s’a terminat, fără ca vr’unul din deputații noștri naționali să-și fi rădicat glasulu. N’avem nici o informațiune directă despre motivele, din cari memorații deputați și-au impus această rezervă, de aceea nici nu suntem în stare de a dá amiculu nostru vr’o deslușire în această privință, până când nu vom cunoșce aceste motive.

Deocamdată însă citim într’o corespondență din Peșta a „Luminătorulu” următoarele rënduri, cari au scopulu să espicie atitudinea rezervată a deputaților naționali cu ocașiunea desbaterei proiectulu de adresă:

„A speră ori a gândi la trântirea guvernulu actualu, ori la o schimbare a sistemulu, nu se poate până atunci, până când Bismarck mai are trebuință de unelte, ce tocmai îi facu serviciile dorite. Se nasce deci întrebarea pentru naționali, ca: este oportunu și folositoru cauzei a pași acum cu pretensiunile lor ori ba? Cred că ómenii cu bună pricepere și cu matură judecată voru răspunde negativu la această întrebare și voru afla de prudentu și motivatú ținuta rezervată a naționaliilor.”

„Dér mai este și altă împrejurare demnă de consideratú. Se scie că naționali de toți sunt abia cam 18, dintre aceștia unu unicu Sêrbu, vr’o 3 Români și ceilalți sunt Sasi. Aceștia numai în acelu casu potú să producă unu efectú, deca le-ar succede a se înțelege între sine și a se constitui într’unu unicu partidú naționalu, și ar pași apoi în solidaritate pentru principiulu și pentru scopulu comunu. Timpú este, ocașiunea li se oferă ori când în decursulu sesiunei dietale, nu numai la „desbaterea răspunsulu de sub întrebare.”

„Fi-va cu putință a se stabili între dênșii această înțelegere ori ba? Este o cestiune de timpú, care nu se poate rezolvá în primele săptămâni ale sesiunei dietale. Dér cumcă naționali se caută și se încercă a-și organiza puterile, despre acesta vă potú asigura cu pozitivitate.”

Dacă într’adeveru numai acestea ar fi motivele, cari au îndemnatu pe naționali noștri să nu se folosescă de prima ocașiune, ce li-o oferea discușiunea proiectulu de adresă, atunci amu trebui să exclamăm și noi cu amiculu nostru: prea multă prudență!

Nu înțelegem nicidecum de ce să fie dependentă acțiunea naționalilor pentru apărarea cauzei lor drepte de fluctuațiunile politice mari. Cătu pentru pretensiuni, acestea există odată și sunt clarú formulate prin programele partidelor naționale. Nu mai poate fi vorba dér de a „pași cu ele,” ci numai și numai de-a-le apăra. Această apărare însă trebuie să fie totdeuna oportună și folositoare.

CRONICA POLITICĂ.

În ședința dela 25 Octomvre a dietei unghurești ministrulu de finance Szapary a prezentatú bugetulu pe anul 1885. În discursulu său ministrulu arată că s’area financiară a statulu se îmbunătățesce mereu. Dificitul a scădut, dice elú, la 11 milioane, 675,000 fl. Causa scăderii dificitulu o găsesce ministrulu în sporirea veniturilor. Dările directe s’au suitu în cești trei ani din urmă dela 83,800,000 la 93,700,000; dările pe consum s’au suitu dela 14,800,000 la 18,300,000; veniturile timbrelor și competențelor s’au măritu dela 21,500,000 la 23,600,000, ale tutunurilor (tabaculu) dela 16,900,000 la 18,400,000, alu poștei dela 1,100,000 la 1,600,000. De asemenea veniturile vămilor dela 25,600,000, a ajunsu la 49,000,000 fl. De aci deduce optimistulu ministru că decadența materială nu e așa de mare precum se dice, și prin urmare nici de o crisă generală nu poate fi vorba. În privința rentei convertite, Szapary speră că cu încheierea anulu curentu, tótă renta de 6% se va scote din circulațiune; acesta a fost și scopulu emisiunei rentei de 4% în sumă de 545 milioane, scădendu și interesele de plătitu cu 2.2 milioane fl. Vinderea moșilor statulu încă a fostu favorabilă în 1883, aducendu 10% peste prețulu de estimare. Trecendu ministrulu la bugetulu anulu urmatoru, dice că veniturile vamales s’au preliminaru cu 142,000 fl. mai multu, pe când cheltuelile pentru provinciile ocupate cu 620,000 mai puțin. Investitiunile sunt peste totu cu 3 milioane mai puțin decatu în anul trecutú și voru mai scăde încă. Cheltueli noue însă s’au adausu 800,000 fl. din care 600,000 pentru edificiu parlamentaru. Pentru regularea Porților de ferú guvernulu va prezenta unu proiectú deosebitú. Alte cereri ministrulu nu va mai propune dietei. Plusulu veniturilor l’a preliminaru ministrulu cu 8,121,000 fl., pe când cheltuelile cu aproape 32 milioane mai multu ca în anul trecutú. Luandu-se acum veniturile ordinare în sumă de 313,825,000 fl., ér cheltuelile ordinare cu 308,776,000 fl., veniturile ordinare au unu plus de 5,049,000. Deca însă ordinarulu nu se separă de extraordinaru, atunci cheltuelile totale sunt 337,993,000 fl., ér veniturile totale de 326,317,000 fl., prin urmare dificitul este de 11,675,000, mai micu deca ca în anul trecutú cu 8,986,000. Adaogendu-se însă 10½ milioane pentru amortisare și 10 milioane pentru vinderea bunurilor statulu, adevératulu deficitu trece peste 32 milioane. Dar, dice ministrulu, trebuie calculate și cele 14 milioane pentru ștergerea datoriei și peste 23 milioane investițiuni, deci stau 32 milioane față cu 37 milioane, deca cu 5 milioane mai multu decatu acea sumă ce nu se poate acoperi din veniturile proprii. Ministrulu găsesce că situațiunea s’a îmbunătățit și că nu mai e atât de critică ca în 1873 și 1878, și acesta o datoresce elú legislațiunei unghurești. Recunosce Szapary, că cheltueli nu trebuie să mai voteze.

Negreșitú când dările sporesc cu milioanele, situațiunea pentru guvernú e favorabilă, dar nu totu așa dice poporul care le plătesce. Și apoi singuru ministrulu recunosce pe delaturu că crisă este, când declară că parlamentulu nu trebuie să se lase a fi orbitu de favorabilele cifre ce le presintă elú.

Ce privește cuota, ce trebuie se-o plătescă Ungaria pentru cheltuelile comune ale monarchiei, comitele Szapary a arătatú, că ea face în rubrica speselor ordinare 28,530,079 fl. și în aceea a celor extraordinare 4,195,809 fl. cu totul 32,725,888 fl. Cuota ce trebuie

să-o solvască Austria la bugetulu comunu face 715 milioane. Dela delegațiunú va cere ministru de resbelu unu creditu de 1,200,000 fl. pentru marina de resbelu. Din această sumă se voru întrebuința 700,000 pentru a aduce unele reforme, mai alesu se voru construi 64 torpilaru (Torpedoboote) noi.

În Ședința dietei croate dela 25 l. c. preotulu Berussa din partidă independenților a voitú să facă o declarațiune în numele partidei sale, dér ajungendu la cuvintele: „După ce majoritatea acestei diete și-a perdutú tótă independența și inițiativa” — președintele nu l’a mai lăsatú să vorbescă. Kamenar: vrei să ne eschiți și pe noi din dietă cum ai eschisú pe Starceviciani? — Președintele declară din nou între aplausele majorității, că nu va concede să se cetescă declarațiunea independenților. Asemenea refuză de a da cetire declarațiunii ce au trimis-o Starcevicianii eschisú.

După acesta se începe discușiunea asupra propunerii lui Loncaric pentru înasprirea regulamentulu. Mazzura cere trecerea la ordinea zilei. Elú vede în propunerea lui Loncaric, ce-o publicăm mai josu dovada unei crise constituționale. Acestu proiectú face din președintele dietei unu dictatoru. Regulamentulu dietei trebuie însă să aibă de scopú a oferi scutu și minorității. Pentru întemplările din ultimile ședințe portă vină numai președintele pentru că a refuzatú partidei dreptulu (adecă Starcevicianilor) de a se justifica. Zivcovic apară procederea președintelui dicendu, că este în contra absolutismulu majorității, dér și în contra terorismulu minorității. Frank arată că cauzele adevérate ale scenelorú sgomotose sunt a se căuta atară din dietă. Rêulu trebuie combătutú la rădăcina lui. Kamenar sprijinesce propunerea lui Mazzura. După aceea majoritatea primesce propunerea lui Loncaric.

Cunoscutulu deputatú velficu din Reichstagulu germanu D. de Windthorst a fostu chematú de ducele de Cumberland la Gruunden spre ași da opiniunea sa de iurisconsultu în afacerea de succesiune la tronú în Braunschweig. Elú dice cătră corespondentulu diaru-lui Tageblatt din Berlinu, că după părerea sa dreptulu duculu de Cumberland de a moșteni tronulu din Braunschweig este neindoitú. Acestu dreptú nu l’u poate disputa nimenea. Nici rēposatulú duce nu l’ar fi pututú eschide de la succesiune. Ceea ce a scrisú Nordd. allg. Ztg. despre caracterulu politicu alu afacerii nu poate alterá nici decum caracterulu ei iuridicu. În fine declară Windthorst, că partidă Velfioru n’are nici o tendință inimică imperiulu germanu și că dênșulu respinge or-ce amestecú, ce ar veni din afară. Germania de altmintearea este destulú de tare spre a nu se teme de asemenea tendințe, chiar deca ar și esistá.

INASPRIREA REGULAMENTULUI DIETEI CROATE.

Dieta croată a primitú în 26 Octomvre propunerea de urgență a deputatulu Loncaric și a decisú unu șirú de aditamente, respective modificațiunú în regulamentu. Acestea sunt:

»De se nasce în dietă unu tumultu sêu se împedă într’unu chipú ore care ținerea ședinții dietale, atunci președintele are dreptulu, de a intrerupe ședința sêu de a o închide și în genere a luá tôte acele măsuri, cari le va afla cu cale, pentru de a face cu putință, să se țină sêu asiguraze ședința dietală. Președintele are și dreptulu de a desface hârțile ce sosesc la adresa dietei și de a împărți afacerile dietale între singuratici membri ai dietei. Nu este iertatú ca unu oratoru să fie intreruptú. Numai președintele are dreptulu, de a admonia pe oratoru, se vorbescă la obiectu, deca se depărtéză dela obiectulu, care se află în desbatere. Deca se inoesce o a doua admonițiune în decursulu unei cuvântări și oratorulu totuși nu încetéză de a se alăta dela obiectulu desbaterei, atunci președintele poate să-i detragă cuvântulu. Deca unu membru alu dietei vatâmă greu bunăcuvința, poate dieta la propunerea președintelui sêu a deca deputați pronunța dojana și notarea în protocolu în contra unui asemenea membru, prin simpla sculare fără nici o des-

Cursul la bursa de Viena
din 27 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aur ungară 6%	123.15	Bonuri croato-slavone	100.—
Rentă de aur 4%	93.35	Despăgubire p. dijma de vin ungar.	98.25
Rentă de hârtie 5%	88.80	Imprumutul cu premiu ungar.	115.20
Imprumutul căilor ferate ungare	143.—	Losurile pentru regulara Tisei și Segedinului	116.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ungar. (1-ma emisiune)	97.60	Renta de hârtie austriacă	81.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ungar. (2-a emisiune)	119.30	Renta de arg. austr.	82.15
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostiu ungar. (3-a emisiune)	104.50	Renta de aur austr. din 1860	103.45
Bonuri rurale ungare	100.75	Actiunile băncii austro-ungare	862.—
Bonuri cu cl. de sortare	99.75	Act. băncii de credit ungar.	288.25
Bonuri rurale Banat-Timșu	100.—	Act. băncii de credit austr.	287.90
Bonuri cu cl. de sortare	99.—	Argintul — Galbin împărătesc	5.78
Bonuri rurale transilvane	99.75	Napoleon-d'or	9.70 1/2
		Mărci 100 imp. germ.	59.95
		Londra 10 Livres sterlinge	122.20

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 14 Octomvre st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	vënd.
Renta rom. amort. (5%)		
convert. (6%)		
Impr. oraș. Buc. (20 fr.)		
Credit fonc. rural (7%)		
" " (5%)		
" " urban (7%)		
" " (6%)		
" " (5%)		
Banca națională a României	1418	
Ac. de asig. Dacia-Rom.	370	
" " Națională	241 1/2	
Aur	6.05%	
Bancnote austriace contra aur	2.07	2.08

Cursul pietei Brașov
din 28 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românești	Cump.	9.06	Vënd.	9.07
Argint românesc		9.—		9.06
Napoleon-d'or		9.66		9.68
Lire turcesc		10.92		10.98
Imperiali		9.90		9.92
Galbeni		5.66		5.68
Scrisurile fonc. »Albina«		100.—		101.50
Ruble Rusesci		122.5		123.—
Discontul		7—10 %		pe an.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturii.)

CEA MAI NOUA

Carte de bucate

cu **4165** de recepte **610** pagini; numai cu prețului de **fl.—80 cr.**; cu X chipuri.

Cu trimitere pe poștă numai **fl.—90 cr.**

Se poate procura dela librăria editore **H.**

Zeidner in Brașov precum și dela toate celelalte librării.

1—10

Vindecare Radicală și Rapidă

de tôte

Bólele Nervóse, Epileptice și Secrete

numai prin metoda mea.

Onorariile nu se dau decât după restabilirea completă.

DR. PROF. A. MALASPINA,

membru al mai multor societăți științifice

106. Faubourg St. Antoine. — PARIS.

Tratarea se face prin corespondență.

Mersul trenurilor

pe linia **Predeal-Budapesta** și pe linia **Teiuș-Arad-Budapesta** a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Predeal-Budapesta					Budapesta-Predeal					Teiuș-Arad-Budapesta					Budapesta-Arad-Teiuș.				
	Tren accelerat	Tren de persoane	Tren omnibus	Tren de persoane		Tren de persoane	Tren omnibus	Tren accelerat	Tren omnibus		Tren de persoane	Tren omnibus	Tren omnibus		Tren de persoane	Tren omnibus			
Bucuresc	7.15	—	—	—	Viena	8.25	8.35	3.30	8.00	Teiuș	2.39	9.50	8.20	8.25	8.35	Viena	8.25	8.35	
Predeal	1.09	—	—	3.50	Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47	Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10	Budapesta	8.00	6.55	Budapesta	8.00	6.55
Timiș	1.33	—	—	10.15	Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36	Vințul de jos	4.04	11.09	—	Szolnok	11.14	12.28	Szolnok	11.14	12.28
Brașov	2.06	—	—	10.50	P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09	Șibot	4.35	11.43	—	Arad	3.35	5.30	Arad	3.35	5.30
Feldióra	2.16	6.30	5.45	—	Oradea mare	4.11	5.13	3.20	—	Orăștia	5.02	12.13	—	Glogovaț	4.00	6.20	Glogovaț	4.00	6.20
Apatia	3.03	7.41	7.07	—	Várad-Velenceze	4.21	9.37	3.25	—	Simeria (Piski)	5.44	1.22	—	Gyrok	4.16	6.39	Gyrok	4.16	6.39
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	—	Fugyi-Vásárhely	4.29	9.45	—	—	Deva	6.05	1.48	—	Pauliș	4.47	7.19	Pauliș	4.47	7.19
Homorod	3.51	8.53	8.51	—	Mező-Telegd	4.40	9.59	—	—	Branicea	6.34	2.21	—	Radna-Lipova	5.02	7.39	Radna-Lipova	5.02	7.39
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	—	Rév	5.02	10.28	3.56	—	Ilia	7.01	2.54	—	Conop	5.25	8.11	Conop	5.25	8.11
Sighișoara	5.11	10.55	11.56	—	Bratca	5.46	11.41	4.31	—	Gurasada	7.15	3.09	—	Bérvova	5.57	8.49	Bérvova	5.57	8.49
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	—	Bucia	6.09	12.15	—	—	Zam	7.49	3.48	—	Soborșin	6.18	9.18	Soborșin	6.18	9.18
Mediaș	6.00	12.11	1.23	—	Huedin	6.28	12.48	—	—	Soborșin	8.32	4.37	—	Zam	7.11	10.27	Zam	7.11	10.27
Copșa mică	6.29	12.35	2.07	—	Ciucia	6.52	1.48	5.28	—	Bérvova	9.19	5.30	—	Gurasada	7.48	11.18	Gurasada	7.48	11.18
Micăsasa	—	12.54	2.27	—	Huedin	7.32	3.21	6.01	—	Conop	9.40	5.58	—	Radna-Lipova	8.22	11.57	Conop	8.22	11.57
Blașu	7.02	1.29	3.06	—	Stana	7.51	3.54	—	—	Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24	Ilia	8.40	12.27	Ilia	8.40	12.27
Crăciunel	—	1.45	3.22	—	Aghiriș	8.12	4.34	—	—	Pauliș	10.32	6.56	8.41	Branicea	9.02	12.57	Branicea	9.02	12.57
Teiuș	7.38	2.26	4.15	—	Ghirbău	8.24	4.52	—	—	Gyrok	10.48	7.15	9.01	Deva	9.32	1.45	Deva	9.32	1.45
Aiud	7.55	2.48	4.44	—	Nedeșdu	8.38	5.11	—	—	Glogovaț	11.17	7.48	9.30	Simeria (Piski)	10.12	2.58	Simeria (Piski)	10.12	2.58
Vințul de sus	—	3.12	5.10	—	Clușiu	8.57	5.40	7.08	—	Arad	12.32	8.05	9.45	Orăștia	10.47	3.46	Orăștia	10.47	3.46
Uióra	—	3.19	5.19	—	Apahida	9.23	6.00	7.18	—	Szolnok	12.00	8.45	6.10	Șibot	11.14	4.20	Șibot	11.14	4.20
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	—	Ghiris	9.50	6.29	—	—	Budapesta	4.09	2.10	7.27	Vințul de jos	11.46	5.06	Vințul de jos	11.46	5.06
Ghiris	8.48	4.10	6.38	—	Cucerdea	11.15	8.14	8.29	—	Viena	7.44	6.10	—	Alba-Iulia	12.21	6.15	Alba-Iulia	12.21	6.15
Apahida	—	5.39	8.51	—	Uióra	12.04	9.49	8.53	—	Teiuș	6.20	—	—	Teiuș	12.53	7.00	Teiuș	12.53	7.00
Clușiu	10.08	5.59	9.18	—	Uióra	12.12	9.58	—	—										
Arad-Timișoara	10.18	6.28	8.00	—	Vințul de sus	12.19	10.07	—	—										
Nedeșdu	—	6.54	8.34	—	Aiud	12.45	10.42	9.17	—										
Ghirbău	—	7.10	8.59	—	Teiuș	1.15	11.32	9.40	—										
Aghiriș	—	7.25	9.35	—	Crăciunel	1.44	12.03	—	—										
Stana	—	7.49	10.16	—	Blașu	2.00	12.24	10.12	—										
Huedin	11.33	8.11	11.04	—	Micăsasa	2.34	12.43	—	—										
Ciucia	12.06	8.52	12.17	—	Copșa mică	2.52	1.22	10.45	—										
Bucia	—	9.11	12.47	—	Mediaș	3.27	2.24	11.07	—										
Bratca	—	9.29	1.21	—	Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	—										
Rév	12.51	9.52	2.05	—	Sighișoara	4.50	4.17	12.15	—										
Mező-Telegd	1.21	10.27	3.08	—	Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	—										
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	—	Homorod	6.47	7.07	1.32	—										
Várad-Velinte	—	10.56	3.55	—	Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	—										
Oradea-mare	1.49	11.04	4.06	—	Apatia	8.09	8.46	2.24	—										
P. Ladány	1.54	11.14	7.30	—	Feldióra	8.41	9.20	2.44	—										
Szolnok	3.14	1.47	11.05	—	Brașov	9.20	10.15	3.15	—										
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	—	Timiș	—	6.00	3.25	—										
Viena	2.00	6.20	2.00	—	Predeal	—	6.57	4.03	—										
					Bucuresc	—	7.32	4.28	—										

Nota: Órele de noapte sunt cele dintre liniile gróse.